

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ PIERWSZA

CZĘŚĆ OGÓLNA 17

ROZDZIAŁ I. POJĘCIE I PRZEDMIOT PRAWA PRACY **Herbert Szurgacz** 19

- 1. Pojęcie prawa pracy 19
- 2. Przedmiot prawa pracy 23

ROZDZIAŁ II. GENEZA I KIERUNKI ROZWOJU PRAWA PRACY **Herbert Szurgacz** 26

- 1. Uwagi ogólne o genezie i kierunkach rozwoju prawa pracy 26
- 2. Dynamika rozwojowa prawa pracy 28
- 3. Funkcje prawa pracy 30
- 4. Kierunki rozwoju polskiego prawa pracy 32
 - 4.1. Polskie prawo pracy okresu międzywojennego 1919–1939 32
 - 4.2. Prawo pracy okresu socjalizmu 33
 - 4.3. Prawo pracy w okresie po 1989 r. 35

ROZDZIAŁ III. ŹRÓDŁA PRAWA PRACY ORAZ INNE ŹRÓDŁA PRAW I OBOWIĄZKÓW W STOSUNKACH PRACY **Herbert Szurgacz** 40

- 1. Uwagi wstępne 40
- 2. Ustawowe prawo pracy 41
 - 2.1. Konstytucja jako źródło prawa pracy 41
 - 2.2. Ustawy i przepisy wykonawcze do ustaw 44
 - 2.3. Charakter norm ustawowego prawa pracy 48
 - 2.4. Normy – zasady prawa pracy 50
 - 2.5. Rozstrzygnięcie kolizji między niezgodnymi normami 51
- 3. Autonomiczne prawo pracy 52
 - 3.1. Uwagi wstępne 52
 - 3.2. Źródła autonomicznego prawa pracy 55
 - 3.2.1. Układy zbiorowe pracy 55
 - 3.2.1.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy u.z.p. 56
 - 3.2.1.2. Zakres przedmiotowy u.z.p. 57

3.2.1.3. Część obligacyjna u.z.p.	58
3.2.1.4. „Trzecia” część u.z.p.	59
3.2.1.5. Tryb zawierania u.z.p.	59
3.2.1.6. Charakter prawny u.z.p.	60
3.2.2. Inne oparte na ustawie porozumienia zbiorowe	61
3.2.3. Regulamin pracy	64
3.2.4. Regulamin wynagradzania	65
3.2.4.1. Inne regulaminy oparte na ustawie	66
3.2.5. Statuty. Umowa spółki	67
3.3. Relacje prawne między prawem ustawowym a prawem autonomicznym oraz między aktami prawa autonomicznego	67
4. Inne źródła praw i obowiązków	69
4.1. Umowa o pracę	69
4.2. Porozumienia socjalne	70
4.3. Zwyczaj zakładowy	71
4.4. Polecenia pracodawcy	72
5. Prawnomiędzynarodowe regulacje stosunków pracy	72

CZĘŚĆ DRUGA

INDYWIDUALNE PRAWO PRACY. STOSUNEK PRACY 79

ROZDZIAŁ IV. STOSUNEK PRACY Zdzisław Kubot	81
1. Uwagi wstępne	81
2. Pojęcie stosunku pracy	81
3. Szczególne stosunki pracy	83
4. Nietypowe stosunki pracy	83
5. Kierownictwo pracodawcy jako kryterium rozgraniczenia stosunku pracy od stosunków cywilnoprawnych	85
6. Inne kryteria rozgraniczenia stosunku pracy od stosunków cywilnoprawnych	86
7. Stosunki cywilnoprawne podobne do stosunku pracy	89
8. Samozatrudnienie	94

ROZDZIAŁ V. PODMIOTY STOSUNKU PRACY Zdzisław Kubot	96
1. Uwagi wstępne	96
2. Pojęcie pracodawcy	96
3. Zarządcza koncepcja pracodawcy	97
4. Osoba fizyczna jako pracodawca	98
5. Dokonywanie za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy	99
6. Pracownik	101
7. Pracownicza zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych	101

ROZDZIAŁ VI. UMOWY O PRACĘ	Zdzisław Kubot	106
1. Ustawowe określenie rodzajów umów o pracę		106
2. Rodzaje umów o pracę		107
3. Umowa o pracę na okres próbny		107
4. Umowa o pracę na czas określony		108
5. Umowa o pracę na czas nieokreślony		109
6. Umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego		109
7. Spółdzielcza umowa o pracę		111
8. Forma umowy o pracę		111
9. Treść umowy o pracę		112
10. Klauzule autonomiczne		114
11. Umowy cywilnoprawne pracodawcy z pracownikami		115
 ROZDZIAŁ VII. USTANIE STOSUNKU PRACY	 Zdzisław Kubot	 117
1. Pojęcie ustania stosunku pracy		117
2. Rozwiązanie stosunku pracy na mocy porozumienia stron		118
2.1. Porozumienie stron		118
2.2. Forma porozumienia stron		119
2.3. Sposób zawarcia porozumienia		119
2.4. Uchylenie się od skutków porozumienia		120
3. Wypowiedzenie stosunku pracy		120
3.1. Pojęcie wypowiedzenia		120
3.2. Forma wypowiedzenia		120
3.3. Okresy wypowiedzenia		121
3.4. Termin wypowiedzenia		122
3.5. Powszechna ochrona przed wypowiedzeniem		122
3.6. Konsultacja zamiaru wypowiedzenia stosunku pracy		123
3.7. Przyczyny uzasadniające wypowiedzenie		125
3.8. Szczególna ochrona przed wypowiedzeniem		128
3.9. Roszczenia pracownika w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia stosunku pracy przez pracodawcę		129
4. Rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia		131
4.1. Pojęcie rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia		131
4.2. Forma rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia		132
4.3. Rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia przez pracodawcę z winy pracownika		132
4.3.1. Charakterystyka ogólna		132
4.3.2. Ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych		133
4.3.3. Popętnienie przestępstwa uniemożliwiającego dalsze zatrudnianie pracownika		134
4.3.4. Utrata uprawnień koniecznych do wykonywania pracy		135
4.3.5. Obowiązek zasięgnięcia opinii zakładowej organizacji związkowej		136
4.3.6. Obowiązek uzyskania zgody zakładowej organizacji związkowej		137
4.3.7. Termin rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika		137

4.4. Rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia przez pracodawcę z przyczyn niezawinionych przez pracownika	138
4.4.1. Pojęcie rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia z przyczyn niezawinionych	138
4.4.2. Choroba pracownika	138
4.4.3. Sprawowanie opieki nad dzieckiem	139
4.4.4. Usprawiedliwiona nieobecność w pracy z innych przyczyn	139
4.4.5. Obowiązek zasięgnięcia opinii zakładowej organizacji związkowej	140
4.4.6. Obowiązek ponownego zatrudnienia pracownika	140
4.5. Roszczenia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia	141
4.5.1. Roszczenie o przywrócenie do pracy albo o odszkodowanie	141
4.5.2. Wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy	141
4.5.3. Odszkodowanie	141
4.6. Rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia przez pracownika	142
4.6.1. Przyczyny rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia	142
4.6.2. Forma oświadczenia pracownika i jego skutki	143
4.6.3. Uprawnienia pracodawcy w razie nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika stosunku pracy bez wypowiedzenia	144
5. Rozwiązanie stosunku pracy w wyniku wypowiedzenia warunków pracy i płacy	145
5.1. Pojęcie wypowiedzenia warunków pracy i płacy	145
5.2. Zasadność wypowiedzenia warunków pracy lub płacy	146
5.3. Konsultacja z zakładową organizacją związkową	146
5.4. Ochrona szczególna w zakresie wypowiedzania warunków pracy i płacy	147
5.5. Roszczenia pracownika w razie wypowiedzenia warunków pracy i płacy	147
6. Rozwiązywanie stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników	148
6.1. Uwagi wstępne	148
6.2. Pojęcie grupowego zwolnienia	149
6.3. Pojęcie „zwolnienie z przyczyn niedotyczących pracowników”	149
6.4. Konsultacja zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia	150
6.5. Porozumienie w sprawie zwolnienia grupowego	151
6.6. Regulamin zwolnień grupowych	151
6.7. Zawiadomienie powiatowego urzędu pracy o ustaleniach dotyczących grupowego zwolnienia	152
6.8. Ograniczenie szczególnej ochrony	152
6.9. Indywidualne zwolnienia z przyczyn niedotyczących pracowników	153
6.10. Prawo do odprawy	154
6.11. Ponowne zatrudnienie pracownika	155
7. Wygaśnięcie stosunku pracy	155
7.1. Pojęcie wygaśnięcia stosunku pracy	155
7.2. Śmierć pracownika	156
7.3. Śmierć pracodawcy – osoby fizycznej	156
7.4. Trzymiesięczna nieobecność pracownika w pracy z powodu tymczasowego aresztowania	157
7.5. Roszczenia pracownika w razie naruszenia przez pracodawcę przepisów o wygaśnięciu stosunku pracy	158

ROZDZIAŁ VIII. ZMIANY ORGANIZACYJNE I WŁASNOŚCIOWE PRACODAWCY**A STOSUNKI PRACY Herbert Szurgacz**

	160
1. Uwagi wstępne	160
2. Pojęcie zakładu pracy	161
3. Przejście zakładu pracy (jego części) na innego pracodawcę	162
3.1. Formy prawne przejścia zakładu (jego części)	162
3.2. Zmiana pracodawcy	165
3.3. Odpowiedzialność za zobowiązania powstałe przed przejściem zakładu pracy lub jego części	167
3.4. Inne skutki prawne przejścia zakładu pracy (jego części)	168

ROZDZIAŁ IX. OBOWIĄZKI PRACOWNIKA Tadeusz Kuczyński

	170
1. Pojęcie obowiązków pracownika i ich podział	170
2. Obowiązki dotyczące jakości wykonywania pracy	172
2.1. Obowiązek sumienności i staranności	172
2.2. Obowiązek stosowania się do poleceń dotyczących sposobu wykonywania pracy	173
3. Obowiązek przestrzegania czasu i porządku pracy	175
4. Obowiązki określające stosunek pracownika do zakładu pracy	176
4.1. Obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy	176
4.2. Obowiązek zachowania tajemnicy	177
4.3. Zakaz konkurencji	179
5. Obowiązek przestrzegania w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego	180

ROZDZIAŁ X. ODPOWIEDZIALNOŚĆ W RAZIE NIEWYKONANIA OBOWIĄZKÓW**PRACOWNICZYCH Tadeusz Kuczyński**

	181
1. Pojęcie odpowiedzialności pracowniczej	181
2. Odpowiedzialność porządkowa	182
2.1. Pojęcie i treść odpowiedzialności porządkowej	182
2.2. Kary porządkowe	183
2.3. Tryb nakładania i weryfikacji kar porządkowych	184
2.4. Skutki nałożenia kary porządkowej	186
3. Odpowiedzialność materialna	187
3.1. Odpowiedzialność na zasadach ogólnych	187
3.1.1. Odszkodowanie	189
3.1.2. Ciężar dowodu	190
3.1.3. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej	190
4. Odpowiedzialność za mienie powierzone	191
4.1. Zasady odpowiedzialności	191
4.2. Wspólna odpowiedzialność za mienie powierzone	194
5. Odpowiedzialność z winy umyślnej	195
6. Odpowiedzialność odszkodowawcza	196
7. Odpowiedzialność za wykroczenia i przestępstwa przeciwko prawom pracownika	197

7.1. Pojęcie i charakter prawny odpowiedzialności za wykroczenia	197
7.2. Postępowanie w sprawach o wykroczenia	198
7.3. Odpowiedzialność za przestępstwo	199
8. Pozbawienie lub ograniczenie świadczenia, przekształcenie lub rozwiązanie stosunku pracy	199

ROZDZIAŁ XI. OBOWIĄZKI PRACODAWCY I SKUTKI PRAWNE ICH NIEWYKONANIA

Tadeusz Kuczyński

1. Pojęcie obowiązków pracodawcy i ich podział	201
2. Obowiązki związane z fazą nawiązania stosunku pracy	203
3. Obowiązki związane z fazą trwania stosunku pracy	204
3.1. Obowiązek należytego organizowania pracy	204
3.2. Obowiązek zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy	204
3.3. Obowiązek prawidłowej i terminowej wypłaty wynagrodzenia	205
3.4. Obowiązek ułatwiania pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych	205
3.5. Obowiązek zaspokajania socjalnych potrzeb pracowników	206
3.6. Obowiązek stosowania obiektywnych i sprawiedliwych kryteriów oceny pracowników oraz wyników ich pracy	207
3.7. Obowiązek prowadzenia i przechowywania dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracownika	207
3.8. Obowiązek poszanowania dóbr osobistych pracownika i przeciwdziałania dyskryminacji w zatrudnieniu	208
3.9. Obowiązek wpływania na kształtowanie w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego	211
4. Obowiązki związane z fazą ustania stosunku pracy	211
5. Skutki prawne niewykonania obowiązków pracodawcy	212
5.1. Wstęp	212
5.2. Odpowiedzialność odszkodowawcza według Kodeksu pracy	213
5.3. Odpowiedzialność odszkodowawcza według Kodeksu cywilnego	215
5.4. Odpowiedzialność odszkodowawcza z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej	217
5.5. Odpowiedzialność za przestępstwa i wykroczenia przeciwko prawom pracownika	218

ROZDZIAŁ XII. WYNAGRODZENIE ZA PRACĘ I INNE ŚWIADCZENIA ZWIĄZANE Z PRACĄ

Herbert Szurgacz

1. Pojęcie wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą	219
2. Źródła prawa wynagrodzenia za pracę	220
3. Krajowe źródła prawa wynagrodzenia za pracę	222
4. Struktura wynagrodzenia za pracę	225
5. Ustalenie wynagrodzenia za pracę	232
6. Zmiana uprawnień płacowych	233
7. Narastanie uprawnień płacowych. Metody (formy) wynagrodzenia za pracę	234
8. Wynagrodzenie gwarancyjne	236
9. Wynagrodzenia socjalne	237

10. Prawna ochrona wynagrodzenia za pracę	238
11. Inne świadczenia związane z pracą	240
11.1. Nagrody pracownicze	240
11.2. Odprawa rentowa lub emerytalna	242
11.3. Odprawa pośmiertna	243
11.4. Odprawy w związku z rozwiązaniem stosunku pracy	243

ROZDZIAŁ XIII. CZAS PRACY **Artur Tomanek** 247

1. Regulacja prawna czasu pracy – uwagi wprowadzające	247
2. Pojęcie czasu pracy	248
3. Podstawowe pojęcia z zakresu czasu pracy. Konstrukcja norm czasu pracy	251
4. Okresy odpoczynku	253
5. Systemy czasu pracy	255
5.1. Uwagi ogólne. Podstawowy system czasu pracy	255
5.2. Szczególne systemy czasu pracy	256
5.2.1. Równoważny system czasu pracy	256
5.2.2. System czasu pracy w ruchu ciągłym	257
5.2.3. System skróconego czasu pracy	257
5.2.4. System przerywanego czasu pracy	258
5.2.5. Systemy skróconego tygodnia pracy i pracy weekendowej	259
5.2.6. System zadaniowego czasu pracy	259
6. Czas pracy pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy	260
7. Rozkład czasu pracy	261
8. Praca w godzinach nadliczbowych	263
8.1. Definicja pracy nadliczbowej	263
8.2. Przesłanki pracy nadliczbowej i jej ograniczenia	264
8.3. Zasady rekompensowania pracy nadliczbowej	266
9. Dyżur pracowniczy	268
10. Praca w czasie szczególnie chronionym	269

ROZDZIAŁ XIV. URLOPY PRACOWNICZE I INNE ZWOLNIENIA OD OBOWIĄZKU ŚWIADCZENIA PRACY **Artur Tomanek** 272

1. Uwagi wstępne	272
2. Pojęcie urlopu wypoczynkowego	273
3. Nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego	274
4. Wymiar urlopu wypoczynkowego	275
4.1. Uwagi ogólne	275
4.2. Proporcjonalne ustalenie wymiaru urlopu wypoczynkowego	277
5. Zasady realizacji urlopu wypoczynkowego	279
5.1. Udzielenie urlopu wypoczynkowego	279
5.2. Przesunięcie terminu urlopu wypoczynkowego	281
5.3. Udzielenie urlopu w okresie wypowiedzenia umowy o pracę	282
5.4. Udzielenie urlopu wypoczynkowego na żądanie pracownika	283

10. Prawna ochrona wynagrodzenia za pracę	238
11. Inne świadczenia związane z pracą	240
11.1. Nagrody pracownicze	240
11.2. Odprawa rentowa lub emerytalna	242
11.3. Odprawa pośmiertna	243
11.4. Odprawy w związku z rozwiązaniem stosunku pracy	243

ROZDZIAŁ XIII. CZAS PRACY Artur Tomanek 247

1. Regulacja prawna czasu pracy – uwagi wprowadzające	247
2. Pojęcie czasu pracy	248
3. Podstawowe pojęcia z zakresu czasu pracy. Konstrukcja norm czasu pracy	251
4. Okresy odpoczynku	253
5. Systemy czasu pracy	255
5.1. Uwagi ogólne. Podstawowy system czasu pracy	255
5.2. Szczególne systemy czasu pracy	256
5.2.1. Równoważny system czasu pracy	256
5.2.2. System czasu pracy w ruchu ciągłym	257
5.2.3. System skróconego czasu pracy	257
5.2.4. System przerywanego czasu pracy	258
5.2.5. Systemy skróconego tygodnia pracy i pracy weekendowej	259
5.2.6. System zadaniowego czasu pracy	259
6. Czas pracy pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy	260
7. Rozkład czasu pracy	261
8. Praca w godzinach nadliczbowych	263
8.1. Definicja pracy nadliczbowej	263
8.2. Przestanki pracy nadliczbowej i jej ograniczenia	264
8.3. Zasady rekompensowania pracy nadliczbowej	266
9. Dyżur pracowniczy	268
10. Praca w czasie szczególnie chronionym	269

ROZDZIAŁ XIV. URLOPY PRACOWNICZE I INNE ZWOLNIENIA OD OBOWIĄZKU ŚWIADCZENIA PRACY Artur Tomanek 272

1. Uwagi wstępne	272
2. Pojęcie urlopu wypoczynkowego	273
3. Nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego	274
4. Wymiar urlopu wypoczynkowego	275
4.1. Uwagi ogólne	275
4.2. Proporcjonalne ustalenie wymiaru urlopu wypoczynkowego	277
5. Zasady realizacji urlopu wypoczynkowego	279
5.1. Udzielenie urlopu wypoczynkowego	279
5.2. Przesunięcie terminu urlopu wypoczynkowego	281
5.3. Udzielenie urlopu w okresie wypowiedzenia umowy o pracę	282
5.4. Udzielenie urlopu wypoczynkowego na żądanie pracownika	283

6. Ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy	284
7. Urlopy bezpłatne	284
8. Zwolnienia od obowiązku wykonywania pracy	286

ROZDZIAŁ XV. OCHRONA PRACY Tadeusz Kuczyński 287

1. Pojęcie ochrony pracy	287
2. Podstawy normatywne powszechnej ochrony pracy	288
2.1. Zasada bezpiecznej i higienicznej pracy	288
2.2. Podstawowe reguły określające standard bezpieczeństwa i higieny pracy oraz prawa i obowiązki podmiotów	290
2.2.1. Wstęp	290
2.2.2. Obowiązki pracodawcy	290
2.2.3. Obowiązki pracowników	294
2.2.4. Obowiązki innych podmiotów	295
3. Szczególna ochrona pracy	295
3.1. Wstęp	295
3.2. Ochrona pracy kobiet	296
3.2.1. Zakazy zatrudniania kobiet	296
3.2.2. Ochrona pracy pracownicy w ciąży	297
3.2.3. Uprawnienia związane z rodzicielstwem i opieką nad dzieckiem	300
4. Kumulacja uprawnień związanych z rodzicielstwem	305
5. Świadczenia rodzicielskie przysługujące na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych	305
6. Ochrona pracy młodocianych	306
6.1. Uwagi wprowadzające	306
6.2. Zasady szczególnej ochrony pracy młodocianych	307
6.3. Naruszenie przepisów o zatrudnianiu pracowników młodocianych	309
6.4. Inne formy przysposobienia zawodowego młodocianych	310
6.5. Zatrudnienie młodocianych w innym celu niż przygotowanie zawodowe	311
7. Ochrona pracy dzieci	311
8. Ochrona pracy niepełnosprawnych	312

ROZDZIAŁ XVI. NADZÓR I KONTROLA PRZESTRZEGANIA PRAWA PRACY

Tadeusz Kuczyński

	314
1. Uwagi wprowadzające	314
2. Państwowa Inspekcja Pracy	314
2.1. Uwagi wprowadzające	314
2.2. Organizacja Państwowej Inspekcji Pracy	315
2.3. Zakres działania Państwowej Inspekcji Pracy	316
2.4. Formy działania Państwowej Inspekcji Pracy	317
2.5. Inspektorzy pracy	320
3. Społeczna inspekcja pracy	320
3.1. Uwagi wprowadzające	320
3.2. Zakres i formy działania społecznej inspekcji pracy	321

3.3. Status społecznego inspektora pracy	322
4. Państwowa Inspekcja Sanitarna	322
5. Inne organy nadzoru	323
ROZDZIAŁ XVII. TERMINY DAWNOŚCI W PRAWIE PRACY Zdzisław Kubot	325
1. Pojęcie i istota dawności	325
2. Przedawnienie roszczeń	326
3. Terminy przedawnienia	327
4. Bieg przedawnienia	328
5. Terminy zawite	329
6. Szczególne terminy ograniczające w czasie możliwość wywołania skutków materialnoprawnych	330
7. Terminy procesowe	331
ROZDZIAŁ XVIII. SPORY PRACY ORAZ ICH ROZPATRYWANIE Tadeusz Kuczyński	332
1. Pojęcie sporu i tryby rozpatrywania	332
2. Tryb pojednawczy	334
2.1. Powoływanie komisji pojednawczych	334
2.2. Zasady postępowania przed komisją pojednawczą	334
2.3. Zakończenie postępowania pojednawczego	335
3. Postępowanie sądowe	336
3.1. Organizacja sądownictwa pracy	336
3.2. Właściwość sądów pracy	337
3.2.1. Właściwość funkcjonalna	337
3.2.2. Właściwość rzeczowa	337
3.2.3. Właściwość miejscowa	340
3.3. Zdolność sądowa	340
3.4. Szczególne zasady postępowania sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy	341
4. Postępowanie wewnątrzzakładowo-sądowe	343
5. Postępowanie administracyjno-sądowe (przed sądem administracyjnym)	344
6. Postępowanie administracyjno-sądowe (przed sądem pracy)	345
ROZDZIAŁ XIX. STOSUNEK PRACY NA PODSTAWIE POWOŁANIA Tadeusz Kuczyński	347
1. Pojęcie powołania	347
2. Nawiązanie stosunku pracy z powołania	348
3. Treść stosunku pracy z powołania	350
4. Rozwiązanie stosunku pracy z powołania	351
4.1. Uwagi wprowadzające	351
4.2. Odwołanie równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę	351
4.3. Odwołanie równoznaczne z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia	353
4.4. Pozostałe zdarzenia powodujące ustanie stosunku pracy z powołania	354
5. Tryb dochodzenia roszczeń pracownika zatrudnionego na podstawie stosunku pracy z powołania	355

ROZDZIAŁ XX. STOSUNEK PRACY NA PODSTAWIE WYBORU	Tadeusz Kuczyński	357
1. Nawiązanie stosunku pracy na podstawie wyboru		357
2. Treść stosunku pracy z wyboru		358
3. Rozwiązanie stosunku pracy z wyboru		359
 ROZDZIAŁ XXI. STOSUNEK PRACY NA PODSTAWIE MIANOWANIA	 Tadeusz Kuczyński	 361
1. Pojęcie mianowania		361
2. Nawiązanie stosunku pracy na podstawie mianowania		363
3. Treść stosunku pracy na podstawie mianowania		365
4. Zmiana i ustanie stosunku pracy na podstawie mianowania		368
4.1. Zmiana stosunku pracy		368
4.2. Ustanie stosunku pracy		369
5. Odpowiedzialność dyscyplinarna		371
6. Rozpatrywanie sporów		372
7. Niepracownicze stosunki służbowe		373
 CZĘŚĆ TRZECIA		
 ZBIOROWE PRAWO PRACY		 377
 ROZDZIAŁ XXII. POJĘCIE, WŁAŚCIWOŚCI I ŹRÓDŁA ZBIOROWEGO PRAWA PRACY		
Artur Tomanek		379
1. Pojęcie i właściwości zbiorowego prawa pracy		379
2. Źródła zbiorowego prawa pracy		383
 ROZDZIAŁ XXIII. PODMIOTY ZBIOROWEGO PRAWA PRACY I PRZYSŁUGUJĄCE IM UPRAWNIENIA	Artur Tomanek	385
1. Uwagi wstępne		385
2. Załoga zakładu pracy		385
3. Związki zawodowe		386
3.1. Funkcje związków zawodowych – historia i stan obecny		386
3.2. Prawne pojęcie związku zawodowego		388
3.3. Podstawowe wolności związkowe		389
3.3.1. Wprowadzenie		389
3.3.2. Wolność koalicji		390
3.3.2.1. Wolność koalicji w ujęciu pozytywnym i negatywnym		390
3.3.2.2. Zasięg podmiotowy wolności koalicji		390
3.3.2.3. Założenie i rozwiązanie związku zawodowego		392
3.3.3. Samorządność związku zawodowego		393
3.3.3.1. Uwagi ogólne		393

3.3.3.2. Struktura organizacyjna ruchu związkowego. Zakładowa organizacja związkowa	394
3.3.4. Niezależność związku zawodowego i jej prawne gwarancje	397
3.4. Uprawnienia związków zawodowych	399
3.4.1. Wprowadzenie	399
3.4.2. Zasady reprezentowania pracowników przez związek zawodowy	400
3.4.3. Uprawnienia związków zawodowych w zakresie praw i interesów zbiorowych	401
3.4.4. Uprawnienia związków zawodowych w sprawach indywidualnych	402
3.4.5. Publicznoprawne uprawnienia związków zawodowych	404
4. Pozazwiązkowe przedstawicielstwa pracownicze	406
5. Pracodawca i organizacje pracodawców	408
 ROZDZIAŁ XXIV. SPORY ZBIOROWE PRACY Artur Tomanek	 412
1. Pojęcie, przedmiot i strony sporu zbiorowego pracy	412
2. Przebieg sporu zbiorowego pracy	415
2.1. Uwagi wstępne	415
2.2. Niekonfrontacyjna faza sporu zbiorowego	416
2.3. Konfrontacyjna faza sporu zbiorowego	418
2.3.1. Pojęcie strajku i akcji protestacyjnej	418
2.3.2. Warunki legalności strajku	420
2.3.3. Odpowiedzialność z tytułu strajku nielegalnego	423
3. Lokaut	424
 ROZDZIAŁ XXV. UCZESTNICTWO PRACOWNIKÓW W ZARZĄDZANIU ZAKŁADEM PRACY Artur Tomanek	 426
1. Pojęcie i rodzaje partycypacji pracowniczej	426
2. Uprawnienia załogi przewidziane w ustawie o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji	429
3. Szczególne formy partycypacji pracowniczej w przedsiębiorstwie państwowym i spółce powstałej w wyniku jego przekształcenia	432
4. Partycypacja pracownicza w przedsiębiorstwach o zasięgu wspólnotowym	434